

Bilgisayar Aracılı İletişime Yönelik Güdülenim Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilgisayar Aracılı İletişime Yönelik Güdülenim Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17674>

Özet

Bilgisayar Aracılı İletişime Yönelik GÜDÜLENİM Ölçeği, sosyal bilimler alanında kullanılan ve bireylerin Bilgisayar Aracılı İletişim (BAİ) araçlarını kullanma eğilimlerinin altında yatan motivasyonel faktörleri ölçmek üzere uyarlanmış kısa bir ölçektir. Ölçek, özellikle sosyal medya platformlarının (örneğin, **Facebook**) eğitim ortamlarındaki kullanımını inceleyen araştırmalar bağlamında geliştirilmiştir. **Özhan Atabek** tarafından 2013 yılında yürütülen bir doktora tez çalışmasında, Türkiye ve ABD'deki **öğretmen adayları**nın bu tür teknolojileri kullanma güdülerini anlamak amacıyla kullanılmıştır. Dört maddeden oluşan bu araç, yüksek iç tutarlılık sergilemektedir.

Anahtar Kelimeler

Bilgisayar Aracılı İletişim, GÜDÜLENİM, Ölçek Uyarlama, Facebook, Öğretmen Adayları, Sosyal Medya Kullanımı, Psikometri

Yazarlar

Özhan Atabek

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, bireylerin dijital platformlar ve sosyal ağlar aracılığıyla gerçekleştirdikleri iletişime yönelik içsel ve dikkatli güdülenme düzeylerini belirlemektir. Ölçek, özellikle eğitim teknolojileri ve sosyal psikoloji alanlarında, kullanıcıların belirli bir BAİ aracını (bu durumda **Facebook**) neden kullandığını veya kullanma eğilimi gösterdiğini nicel olarak değerlendirmeye olanak tanır.

Ölçek, **öğretmen adayları**nın mesleki gelişim ve sosyal etkileşim amaçlı teknoloji kullanımına ilişkin motivasyonlarını inceleyen geniş kapsamlı bir araştırmacıların parçası olarak uyarlanmıştır. Bu bağlamda, ölçek, teknoloji kabul modelleri ve sosyal etki teorileri çerçevesinde kullanıcı davranışlarını açıklamada kritik bir rol oynamaktadır.

Yapı

Ölçek, bireylerin **Bilgisayar Aracılı İletişim** (BAİ) ortamlarına yönelik tutum ve davranışlarını şekillendiren tekil bir **güdülenme** yapısını ölçmektedir. Bu yapı, kullanıcıların dijital etkileşimlerden elde ettikleri fayda, zevk veya zorunluluk hissini kapsar. Ölçeğin doğası gereği, BAİ kullanımının altında yatan psikolojik itici güçleri yakalamaya hedefler.

Dört maddelik kısa yapı, motivasyonun temel bir boyutunu hızlı ve etkin bir şekilde ölçmek için

tasarlanmıştır. Bu yapı, genellikle sosyal veya pedagojik amaçlarla kullanılan çevrimiçi araçlara yönelik genel bir motivasyon eğilimini temsil eder.

Geçerlik

Ölçeğin orijinal geçerlik çalışmaları, uyarlama çalışmaları yapılıp doktora tezinde detaylıca incelenmiştir. Her ne kadar kaynakta doğrudan geçerlik katsayıları belirtilmese de, ölçeğin **uyarlama** süreci, psikometrik standartlara uygun olarak dilsel ve kültürel eşdeğerlik çalışmaları ile desteklenmiştir.

Tez çalışmaları karma yöntem (mixed method) tasarımı, ölçeğin bulgularının nitel verilerle desteklenerek yapı geçerliliğinin dolaylı olarak sağlandığını düşündürmektedir. Bu tür adaptasyon çalışmaları, genellikle uzman görüşü, kapsam geçerliği ve faktör analizi gibi yöntemler kullanılarak araçın kültürel bağlama uygunluğu test edilir.

Güvenirlilik

Bilgisayar Aracılı İletişime Yönelik Güdülenim Ölçeği, yüksek düzeyde iç tutarlılık sergilemiştir. Uyarlama çalışmasında hesaplanan **iç tutarlılık katsayısı**, sosyal bilimler araştırmaları için kabul edilebilir bir düzeydedir.

Cronbach's Alpha (Cronbach's α): 0.745

Bu değer ($\alpha = 0.745$), ölçeği oluşturan dört maddenin aynı temel yapıyı, yani BA'ye yönelik güdülenimi güvenilir bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Bu, ölçeğin tekrarlanan uygulamalarda tutarlı sonuçlar vereceği anlamına gelir.

Faktör Analizi

Ölçek sadece 4 maddeden oluştuğu için, büyük olasılıkla tek boyutlu (unidimensional) bir yapıya sahiptir ve **tek bir motivasyon faktörünü** temsil etmektedir. Doktora tezinde yapılan faktör analizleri (genellikle Açıklayıcı veya Doğrulayıcı Faktör Analizi), bu dört maddenin tek bir yapı altında toplandığını ve bu yapıların BA'ye yönelik genel güdülenmeyi temsil ettiğini doğrulamaları olmalıdır.

Kısa ölçeklerin avantajı, uygulama kolaylığı ve yüksek yanıt oranlarıdır; bu ölçek de, BA motivasyonunu ölçmek için basit ve odaklanmış bir araç olarak tasarlanmıştır.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçeği (Adaptation of an existing scale).

Format: Kendini Değerlendirme Ölçeği (Self-Report Questionnaire).

Maddeler: 4 öge.

Derecelendirme: 5'li Likert Tipi Ölçek.

Derecelendirme Detaylar?: (1=Kesinlikle katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Kararsızım, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle katılıyorum). Yüksek puan, yüksek BA güdülenmesini ifade eder.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Üniversite öğrencileri, özellikle **Öğretmen Adaylar?**

Ya? Grubu: Genç Yetkinler (Yükseköğretim seviyesi).

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, Türkiye ve ABD'deki üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylar üzerinde kullanılmıştır.

Test Metodolojisi: Ölçek, Atabek (2013) tarafından yürütülen karma yöntemli (mixed method) bir araştırmada nicel veri toplama amaçlarında kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Güdülenme, BA, Psikometrik Özellikler, **5'li Likert**, Üniversite Öğrencileri, **Ç Tutarlılık**

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Oğuzhan Atabek

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilinmiyor.

İletişim E-posta Adresi: oguzhanatabek@gmail.com

Yazın Adresi: Orta Doğu Teknik Üniversitesi (Tez dönemi).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2013 (Doktora Tezinin Yayın Yılı).

İzinler ve Kullanım Ücreti: Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı için sorumlu yazar Oğuzhan Atabek'ten izin alınması tavsiye edilir. İletişim e-posta adresi yukarıda belirtilmiştir.

PDF Kaynağı: Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir.

[bilgisayar-aracili-iletisime-yonelik-gudulenim-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Ölçeğin uyarlanması ve kullanılmasına temel teşkil eden ana referans aşağıdadır:

Atabek, O. (2013). An exploratory study on the use of Facebook by pre-service teachers in Turkey and the U.S.A: A mixed method design (Unpublished doctoral dissertation). Middle East Technical University, Ankara, Turkey.

Tez çalışmasının tam metnine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

etd.lib.metu.edu.tr

Bilgisayar Aracılı İletişime Yönelik GÜdülenim Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte yer almamaktadır. Kaynakta yalnızca ölçeğin 4 örneği belirtilmiştir. Maddelerin tam metnine ulaşmak için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi veya Atabek (2013) doktora tezinin incelenmesi gerekmektedir.